

Park Alanlarının Mekansal Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir İnceleme; Maçka Demokrasi Parkı

Yük. Mimar Seda Erdoğan*, Prof. Dr. Şengül Öymen Gür**

Özet

Çalışmada mekân kalitesini ölçmede kullanılacak kalite kriterlerinin, kamusal alanlarda kullanılmasının gerekliliklerinin altı çizilmiştir. Kamusal alanlar kalite bağlamında değerlendirilirken, alanlara stratejik olarak yaklaşmanın önemi ortaya konacaktır. Örnek alan olarak incelenen parkın daha kaliteli bir park olmasını sağlayacak parametreler belirlenmiştir. Bu ölçütler kamusal mekân ve yaşam kalitesini artıracak şekilde oluşturulmuştur. Bu bağlamda literatür araştırması yapılarak teorisyenlerin ortaya koydukları kalite parametreleri araştırılmıştır. Bununla birlikte, çalışılan alanlara sistematik bir bakış açısıyla değerlendirme amacı güdüldüğü için, stratejik ve sistematik bir yaklaşım taşıyan kentsel tasarım rehberleri incelenerek alanlara özgü kalite kriterleri oluşturulmuştur. Bu bağlamda, Maçka Demokrasi parkı analiz edilirken literatürde belirlenen kalite kriterleri ve kentsel tasarım rehberleri ışığında oluşturulan parametreler referans alınıp mekânsal kalitenin ölçülmesini sağlayacak özgün bir tablonun oluşturulması hedeflenmiştir. Belirlenen kalite parametreleriyle birlikte, uluslararası uygulanmış olan örnek kentsel tasarım rehberlerin içerikleri araştırılmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın öznesi olan Maçka Parkına tasarım olarak hangi parametrelerle yaklaşılması gerektiği, çalışma çerçevesinde incelenerek çalışılan alana özgü bir kalite kriterleri tablosu oluşturulması amaçlanmıştır. Oluşturulan tabloya göre, Maçka Demokrasi Parkı analiz edilmiştir. İncelenen kamusal alanı kavramsal ve kuramsal perspektifte incelemek, farklı görüşleri ortaya koymak önemlidir. Bu doğrultuda, kamusal alan kavramı ve kamusal alanda tespit edilen sorun ve çözüm içeren tüm kavramların literatürdeki karşılıklarının verilmiştir. Farklı kuramsal yaklaşımları konuyla ilişkilendirerek çalışma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal alan, kentsel tasarım rehberleri, kamusal alanda kalite, park.

Bu makale, 'Kamusal Alanların Mekansal Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir Model: İstanbul Sadabad Ve Maçka Demokrasi Parkı' (Seda ERDOĞAN) adlı tezden üretilmiştir.

*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye
E-mail: mim.serdogan@gmail.com ORCID: , 0000-0002-9120-1822

**Beykent Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: sengul@gur.com ORCID: 0000-0001-5833-663X

Başvuru – Submission: 15/02/2024

Kabul – Acceptance: 08/04/2024

DOI: <https://doi.org/10.32955/neujna202481836>

A Study on Enhancing the Spatial Quality of Park Areas: Maçka Demokrasi Parkı

Abstract

The necessity of using quality criteria to measure the quality of space in the study has been emphasized for use in public areas. When evaluating public spaces in terms of quality, it will be important to approach the areas strategically. Parameters that will contribute to making the park, which is examined as a sample area, a higher quality park have been determined. These criteria have been established to enhance the quality of public space and life. In this context, a literature review was conducted to investigate the quality parameters put forward by theorists. Additionally, specific quality criteria for the areas were created by examining urban design guidelines that carry a strategic and systematic approach to the areas under study. Accordingly, while analyzing Maçka Democracy Park, parameters created based on the quality criteria determined in the literature and urban design guidelines with a strategic and systematic approach were used as a reference to create an original table for measuring spatial quality. Along with the identified quality parameters, the contents of internationally applied exemplary urban design guidelines were researched. In this context, the parameters with which Maçka Park, the subject of the study, should be approached in terms of design were examined within the framework of the study, aiming to create a table of quality criteria specific to the area under study. According to the table created, Maçka Democracy Park was analyzed. It is important to examine the conceptual and theoretical perspective of the studied public area and to present different views. In this regard, the concepts of public space and all concepts related to problems and solutions identified in public areas have been provided with their equivalents in the literature. The study was conducted by relating different theoretical approaches to the subject.

Key Words: Public space, urban design guides, quality in public space, park.

1. Giriş

Kamusal alan kavramı en genel ifadeyle, içindeki eylemlerle anlam bulan, toplumun tüm bireylerine açık, toplumda herkes tarafından kullanım hakkına sahip ve herkes tarafından erişilebilen mekânlar olarak ifade edilmektedir. Yani kamusal mekânlar toplumun her kesimindeki insanların, şehrin gürültüsünden ve yorgunluğundan kaçıp nefes aldığı, sosyal etkileşime girdiği alanlardır. Kamusal alanlar, toplumu farklı amaçlarla bir araya getiren etkileşim alanlarıdır. Bu sebeple, toplumu oluşturan bireyleri birbirine yakınlaştıran ortak mekanlar olarak ifade edilmektedir (Kostoff, 1999). Mekânın toplumsal olma durumu, fiziksel sınırlar gibi somut olmasının yanında soyut bir durumu da ifade etmektedir. Açık kent mekânı, toplumsal yaşamın oluşmasına ve tüm etkinliklere zemin hazırlayarak doğal çevrenin topografyasına uyum sağlamalıdır (Erdönmez, 2005).

Kamusal açık alan olan parklar, şehirlerin yapılarla oluşturduğu sert kalıbı yumuşatarak şehre doğal bir yapı kazandırır. Yapılaşmış kent dokularının bireyi yok sayan etkisini azaltarak kişiyle binalar arasında ideal bir denge oluşturulmasına olanak verirler. Kamusal alan olan parklar, ölçülü bir kullanım tarzı sunan, esnek tasarım ve maksimum doğal özelliklere sahip, eğlenme, serbest oyun ve etkinlikler, dinlenme vb. çeşitli pasif ve aktif ihtiyaçlarını karşılayan yeşil alan türleridir (Akdoğan, 1984). Parklar kamusal olmaları nedeniyle toplumun farklı sosyal gruptaki bireylerin gereksinimlerini karşılayan, toplumsal hafızayı korumada önemli bir konuma sahip olan açık alanlardır (Marcus,1990). Buradan yola çıkarak, kamusal alanlarda parklar kentlerde üstlendikleri rekreasyonel, sosyal, ekolojik, estetik, ekonomik işlevler yönünden önemli bir yer tutar. Kentler için önemli bir kamusal alan parkları tasarlama aşamasında stratejik ve sistematik planlama yaklaşımlarıyla ele almak önemlidir. Bu bağlamda, tasarım rehberleri tasarımda sistematik ve stratejik yaklaşıma güzel bir örnektir.

Tasarım rehberleri; güvenlik, yaya, iklime göre yönelme, engelliler için tasarım gibi belli bir temaya yönelik ya da kent merkezi, konut alanı, koruma alanı gibi dar veya geniş bir alana yönelik olabildiği gibi, ağaçlar, parklar, sokaklar, aydınlatma elemanları gibi kentin yalnızca belli özelliklerine yönelik de olabilir (Koç, 1999).

Kamusal alanlarda kalitesizliğe bir çözüm olarak, çağdaş planlama yaklaşımlarıyla alanlara özgü içeren bir tabloyla tasarım kontrolünün sağlanması ile mümkün olabilir. Bu tablolar, alanları daha kaliteli ve yaşanılabilir yapmada önem arzeder. Tasarım kontrolleri, hakların çiğnenmesini ve kalitesizliği engellemektedir (Carmona, 1996). Kentsel tasarım rehberleri de tasarım kontrollerine bütüncül bir yaklaşım içinde, kentle mekânsal birlikteliğin sağlanmasında sistematik bir yaklaşımdır (Orhan, 2015). Bu bağlamda, kentsel tasarım rehberleri de çalışmada detaylı olarak ele alınmıştır.

2. Kamusal Alanda Kalite Kavramı

Kamusal alan, devlet alanları ile özel alanların arasında kalan ve toplumda bireylerin tartışarak kamuoyu oluşturmayı sağlamada gerekli alanlar olarak ifade edilmektedir (Habermas, 2003).

İlk kamusal alanlar Antik Yunanlılar zamanında toplanma amaçlı kullanılan agoralardır. Agora bir değişim ve buluşma yeridir. En doğrudan ve samimi buluşma agorada gerçekleşir. Agora'da sembolize edilir ve tezahür ettirilirdi. Kamusal alanlar, hangi dinden hangi kültürden ve hangi sosyal statüden olursa olsun her bireye sunulan ve açılan alanlar olarak ifade edilmektedir (Weber, 2000).

Modern zamanda toplumu oluşturan bireyler birbirlerine yabancılaşarak, kendi içsel dünyasına yönelmektedir. Bununla birlikte, kamusal insan ifadesi yok olmaktadır. Artık bireyin kamusal alanda başrolde olma durumu çökmektedir. Günümüzde kamusal alan hayatın biçim olarak yükümlülüğüdür (Sennett, 2013). Kamusal alan, toplumu oluşturan bireylerin hepsinin var olabildiği, tartışabildiği, susabildiği ve dolayısıyla şehirde var olan herkese hitap eden mekanlardır (Tanyeli, 2011).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Parklar da bir açık kamusal alanlardır. Parklar, kentliler için sosyal ve dinlenme alanları sağlamanın yanında yeni ilişkilerin kurulduğu rekreasyon yerleridir. Parklar, form ve tasarım parametreleri açısından çok çeşitlilik gösteren farklı ölçeklerde açık yeşil alan birimleridir. Genel ifadeyle, parklar sınırlı bir kullanma tarzı sunan esnek form özelliğine sahip, minimum konstrüksiyon ile maksimum doğal öğeleri içeren, etkinlikler, serbest oyunlar, meditasyon, dinlenme vb. çeşitli pasif ve aktif ihtiyaçlarını karşılayan yeşil alan türleridir (Akdoğan, 1984).

Kamusal alandaki değişim toplumdaki bireyi direkt etkilemektedir. Bu bağlamda, kamusal alanın kaliteli olması, bireylerin yaşamsal kalitesini de etkilemektedir.

Açık kamusal alan olan parklar; geçmiş ile gelecek arasında bir ilişki kurarak tarihi içinde barındıran, sosyo-kültürel çeşitlilik ile şehir içi hareketliliği sağlayan ve tüm halka hitap eden kamusal alanlardır (Kart, 2002). Aynı zamanda, açık-yeşil alanlar doğa ile yapılaşmış şehir arasında denge kuran, şehrin gelişmişlik düzeyini gösteren ve bununla birlikte kentin yaşam kalitesini de attırmaya katkı sağlayan alanlardır.

Greene (1992) "Cityshape: Communicating and Evaluating Community Design" konulu çalışmasında mekânsal kalite için dört ölçüt belirlemiştir. Bunlar, işlev, düzen, kimlik ve cazibedir. Whyte'a (2000) göre, kaliteli bir kamusal alan; ulaşılabilir olmalı, içinde insanlar aktivite gerçekleştirmeli, mekânın iyi bir konforu ve imajı olmalı, sosyal etkinlikleri destekleyen, insanları birbiriyle buluşturarak çok sayıda sosyal etkileşim potansiyeli taşınmalıdır. Jan Gehl (1971) kamusal açık mekânda bireylerin gerçekleştirdiği etkinlikleri üç ana başlıkta ele almaktadır. Bunlar; gerekli etkinlikler, isteğe bağlı etkinlikler ve sosyal etkinliklerdir. Birçok teorisyen, araştırmacı ve kuruluş, mekânın kalitesi üzerine çalışmalar yapmışlardır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda çeşitli ölçütler ortaya konmuştur. Kamusal alanda kalite kavramı mekânın sadece işlevsel ya da fiziksel özelliklerinden oluşmayıp çok daha geniş bir perspektif ve ölçütler barındırır. Diğer parklardan farklı olan, kaliteli parkları, eşsiz ve özel yapan faktörlerden birisi; parkta yer alan arazi kullanımları veya etkinlik çeşitleridir (PPS, 2000). PPS grubu kamusal alanlarda mekânsal kalitenin ölçülmesinde dört ilke belirlemiştir. Bu ilkeler, erişim ve bağlantılar, konfor ve imaj, kullanım ve aktiviteler ve sosyalleşmedir (Şekil 1).

Kamusal mekanda kalite bileşenlerini üç ana başlıkta toplanabilir. Bu parametreler, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlara cevap vermesi, sosyal etkinlik barındırıyor olması, güvenli olması ve konforlu olmasıdır. Sosyal karşılaşmalara imkan veren, insan ölçeğinde, bireysel veya grup etkinlikleri için elverişli, toplumun her kesimine kucak açan, erişilebilir, fizyolojik gereksinimleri karşılayan, güvenli ve kişilerin konforlu hissettiği kamusal mekanlar kalitelidir (Uzgören ve Erdönmez 2017).

Kaliteli bir kamusal alan dört ana başlığı içermelidir:

Canlılık: kullanım ve aktiviteler,

Yer Duygusu: şekil, kimlik ve fiziksel kalite,

Giriş, Bağlantı ve Hareket,

Topluluk Katılımı olarak sıralanmaktadır (Roger, 2006).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Kamusal mekanların kaliteli olarak değerlendirilebilmesi için, yaya yolları engelsiz, aydınlatması sağlanmış ve ideal ölçüye göre yapılmalıdır. Güçlü bağlantıya sahip sokaklar, engellileri gözeterek tasarlanmış alanlar, ağaçlandırmalar, spor ve etkinlik alanları barındırarak, ideal ölçekte oluşturulmalıdır (Garau ve ark 2015).

Şekil 1. Açık Kamusal Alanlarda Mekân Kalitesi (PPS - 2000)

3. Maçka Demokrasi Parkı

Maçka Demokrasi Parkı İstanbul'un şehrin merkezindeki üç önemli ilçeden biri olan Şişli ilçesine bağlı olup Harbiye Mahallesi içerisinde, Beşiktaş ve Beyoğlu ilçelerine de çok yakın konumda yer almaktadır.

Maçka Demokrasi Parkı, 1936 yılında Taksim ve Maçka arasındaki vadiye bir park fikriyle Taksim Gezi Parkı, Maçka Demokrasi Parkı ve Kongre Vadisi'nin tasarlanmasını yapan Prost tarafından tasarlanmıştır (Bilsel ve Pinon, 2010).

Çalışmada Maçka Demokrasi Parkının seçilmesinin sebebi, parkın sadece yeşil alan ve gezinti yerleri değil, aynı zamanda çeşitli bahçe kültürlerini de yansıtan, spor ve kültür etkinlikleri gibi potansiyelleri barındırıyor olmasıdır. İçinde farklı su alanları, kafeler, teleferik, yürüme yolları, oyun bahçeleri gibi alanlara sahip olması parkı cazibe noktasına dönüştürerek inceleme olarak farklı seçenekler sunmaktadır. Konum ve büyüklük olarak geniş bir kitleye hizmet eden ve birden çok mahallenin rekreasyon talebini karşılayan büyük ölçekli park olması da seçilme sebepleri arasındadır.

4. Stratejik Bir Yaklaşım Olan Kentsel Tasarım Rehberleri

Kentsel tasarım rehberleri, mimarlık çerçevesinde evrensel standartta kaliteli, çevreyi oluşturmada önlemlerin etkili olarak uygulamasını sağlamak için tüm süreci kontrol etmektedir.

Avrupa ülkelerinde kentleri yaşanabilir hale getirme düşüncesi, ülkeleri kentsel tasarım rehberlerinin kullanımına itmiştir. İlk hazırlanan kentsel tasarım rehberi, 1973 yılında İngiltere'nin Essex kenti için hazırlanan kentsel tasarım rehberidir (Şala, 2013).

Farklı ülkelerde geliştirilen ve uygulanan kentsel tasarım rehberleri, kamusal mekan kalitesini artırmada önemli bir yer tutar. Bu rehberler, tasarımın içeriğiyle ilgili bilgilendirme vermektedir. Aynı zamanda tasarım ilkelerini ve hatalarını da içerdiği için, tasarım anlamında aydınlatıcı bir kılavuz görevindedir. Kentsel tasarım rehberleri, planlama ve denetim anlamında tasarım boyunca önemli bir araçtır. Kentse tasarım rehberleri, aynı zamanda tasarım kararlarının alınması ve uygulanmasında bir rehber görevindedir.

Kentsel tasarım rehberi kuramsal tasarım ilke ve amaçlarını sağlama amacı güden, kent kimliğinin kaybolmasını engelleyen yönlendirici kılavuzlardır. Kentsel tasarım rehberleri, bir projenin anlaşılmasını sağlamasıyla birlikte uygulama sürecine de yardımcıdır. Çıkan ürününün sonucunda kalite kontrolüne olanak verir (Karaman, 2008).

Kentsel tasarım rehberleri; güvenlik, yaya, iklim gereği yönlendirme, engelliler için tasarım gibi belli bir temaya yönelik ya da kent merkezi, konut alanı, koruma alanı gibi dar veya geniş bir alana yönelik olabildiği gibi, ağaçlar, parklar, sokaklar, aydınlatma elemanları gibi kentin yalnızca belli özelliklerine yönelik de olabilir (Koç, 1999).

Tasarım kontrollerinin süreç içindeki rolü ve hedefleri:

- Tasarım kontrollerini planlamayla beraber planlayarak, önceden algılanan, ulaşılabilen, objektif bir model oluşturarak planın başarısına bir katkı olacaktır.
- Tasarım kontrolleri, planlama ve tasarım süreçlerinin birbirini desteklemesi tasarım kalitesini yakalamada, tasarımın süreçle birlikte işlemesi anlamını taşıyacaktır.
- Tasarım kontrolleri, yaratıcı tasarımı korumak için anlatımın değeri ve planlama sürecinde önemini teşvik edecektir.
- Tasarım kontrolleri, tarihsel olan ya da var olan planlamaya önem vererek birlikte düşünülmesi gerektiği üzerine yasallaşmasına çalışacaktır.
- Tasarım kontrolleri, çok katılımcılı, profesyonel yapı ve gelişim arasındaki bağı kuracaktır.
- Tasarım kontrolleri, tasarımı açıklamada ortak bir tasarım dilini yaratarak kentsellik ve mimari arasındaki ilişkiyi yaratarak kuvvetlendirmektedir.
- Tasarım kontrolleri, geniş kapsamlı özellikleri sebebiyle mimaride sınırlandırıcı, detay ve standarda yönelik olmaktan ziyade, sosyal, görsel, mekânsal, fonksiyonel, algısal, sürdürülebilir ve bağlamsal parametrelerde derin ve esnek modeller sunmaktadır.
- Tasarım kontrolleri, tasarım kalitesi çerçevesinde yükleri nedeniyle, mevcut çevrenin kamusal rolünü ifade etmektedir. Bir başka deyişle demokrasinin meşruluğu ve arabulucu yapısında kentsel çevre kalitesinin savunucusudur.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

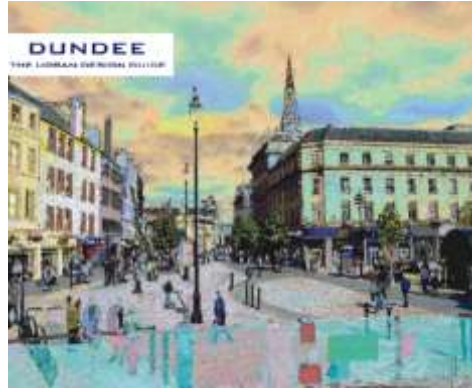
• Tasarım kontrolleri, planlama ve tasarım sürecinin bir kolu olarak, aracı olma rolü ile çatışmalar arası denge görevindedir (Konuk,1991).

4.1. Dünyada Kentsel Tasarım Rehber Örnekleri

Bu bölümde, kentsel tasarım rehberlerinin yaklaşım farklılıkları seçilen örnekler üzerinden irdelenmiştir. Farklı ülkelerden seçilen kentsel tasarım rehberlerinin, çalışılan alanları daha kaliteli yapmak üzere oluşturulan parametrelere değinilmiştir.

4.1.1.Dundee, İskoçya Örneği

İskoçya'nın dördüncü büyük şehri olan Dundee şehri için, daha kaliteli alanlar planlaması için tasarımcılara kılavuzluk edecek parametreler belirlenmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Dundee Tasarım Rehberi (The City of Dundee Council - 2014).

İlk bölümde; Dundee şehir merkezinin tarihi gelişimi analiz edilmiş, günümüzde şehirlerinde olan problemler analiz edilmiş, şehrin dokusu incelenmiştir. İkinci bölümde; rehberin vizyonu geliştirilmiş, plan ve temel kriterler oluşturulmuştur.

Dundee Kentsel Tasarım Rehberi farklı uygulama ölçeklerinde tasarım konuları içerir; bunlar, mevcut durum ve yerel farklılıklar, sürdürülebilirlik, yeni tasarlanan yapılar, yerleşim alanlarında güvenli ve cazip olan caddeler, kamusal sanat ve tasarım anlatımlarıdır (The City of Dundee Council, 2014).

Rehberde göre, bölge karakter, kimlik, peyzaj ve sürdürülebilirliğe önem verilmelidir. Yaya yolları, insan ölçeğinde yapılandırılmalıdır. Kamusal mekânlar okunabilir, erişilebilir ve insan ölçeğinde olmalıdır.

Rehberde göre bölge yerelden kopmayıp bölgenin kurallarına uyarak, cazibeye sahip, esnek ve sürdürülebilir özellikleri gözeterek tasarlanmalıdır. Rehber temel olarak, modern yaşam tarzından doğan gereksinimler ve değişiklikler konusunda esneklik sağlayarak yapı ve sokak arasındaki ilişkiye dikkat çekmeyi ve uygun inşaat malzemeleri seçmeyi önerir. Çekici ve iyi tasarlanmış binaların yanında, kamusal sanatın olduğu alanlarla kentin kültürel mirasına katkı yapmaları da rehberin amaçları arasındadır.

- Genel Durum ve Yerel Farklılık

Rehberde göre bölge yerelden kopmayıp bölgenin getirdiklerine uyarak, cazibeye sahip peyzajla standartlaşmış tasarım çözümlerine sahip olmalıdır.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- **Tasarım Öğeleri**

Karakter; Amaç, bölgenin yerel özelliklerinden uzaklaşmadan kararlar almaktır (Şekil 3).

Kimlik; Kabul görmüş, stabil olan tasarım çözümleri kullanılırken "yersizlik" ile ilgili bir tasarımdan uzak durmak için gelişme alanlarının getirdiği gerekliliklere dikkat edilmeli ve detaylandırmalar yerel kimlik üzerinden olmalıdır.

Şekil 3. Yerel Özellikleri Gösteren Mimari Detaylar
(The City of Dundee Council - 2014)

Peyzaj; İyi detaylandırılmış, çekici yeşil doku-peyzaj öncelikler arasında olmalıdır. Altyapı; Bölge ve çevresindeki mevcut altyapı sistemleri uygun bir bileşimin gerçekleştirildiği seviyede olmalı, caddelerin içinden geçmeli ve açık altyapı alanları bölgesel, ortak kullanılan tesisler olarak tasarlanmalıdır.

- **Sürdürülebilirlik**

Rehbere göre bölge enerji tasarruflu, pasif stratejiye sahip ve ekonomik olmalıdır.

- **Tasarım Öğeleri**

Altyapı; Var olan şebekeler üzerinde yeni oluşturulan altyapı elemanları

Alan kullanımı; Boş olan kullanım alanlarıyla, var olan mevcut yapılarla ilişki kurularak, en yüksek güneş enerjisi kazancının elde edilmesini planlanma.

Malzemeler; Yeni inşaat malzemelerinin gerçekleştirme bilgileriyle, mevcut inşa edilmiş yapıların bilinen, doğal ve yeniden kullanılabilir malzemelerin uygulanması (Şekil 4).

Kamu hizmetleri; Tekrar değerlendirilebilir atıkların bir merkezde toplanmasının sağlanması veya tüm yapı malzemelerinin tekrar değerlendirilebilir olması.

Şekil 4. Pencereilerin Yeniden Dönüştürülerek Doğal Malzemeyle Kullanılması
(The City of Dundee Council - 2014)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- Sosyal

Tasarım; Kentin gelişimi için ve kent için geleceğe bir miras bırakma amacıyla, cazibeli, çekim noktalarıyla dolu alanların olması

Alan kullanımı; Kentte kamusal ve özel alanların tasarlanması

Alan standartları; en düşük standartlarda en düşük harici alan oluşturulması

Ülke politikası; Dundee şehri yerel planı, inşaat standartları ve sosyal kapsam içeriklerine sahip olmalı

- Ekonomi

Materyaller; Problemlere hızlı cevap verme çözümleri içeren seçimler yapma

Enerji Teknik olarak ileride olanı tercih ederek aktif ve pasif yöntemlerin kullanılması.

Kalite Olumlu planlamaların, maliyetli tasarımlar olmadığını gösterme

- Yeni Binalar

Rehber, belirlenen uygun parametrelerle bölgenin genel durumundan kopmadan zarif tasarımlar yaparak ve bina yükseklikleri arasında ilişki kurarak uygun bir kentsel form oluşturmayı amaçlamaktadır.

- Tasarım Öğeleri.

Tasarım; Sonradan yapılacak yeni yapılar, alanlara ve mevcut duruma uygun bir planlamayla planlanmalı ve uygun görülmüş tasarım yöntemleri ile uyumlu malzemelerle tasarlanmış olmalıdır.

Yenileme; Mevcutta olan yapılar yıkıma yönelik olmamalıdır. Yapılar restorasyon olarak değerlendirilmeli ve restorasyon bir yapının sahip olan altyapı ve kentsel mikro iklim durumu içerisindeki yeniden yapılanmasını yansıtmalıdır.

Detay; Kapılar, çatı çizgileri, pencereler, malzemeler, kat gövdeleri ve yükseltilerin tasarım öğeleri bölgenin genel durumundan kopmamalı ve genel durumun korunmasına önem göstermelidir. Yeni tasarımların oluşmasına imkan vermelidir.

Cephe; Yapı cephesinin tasarımı sadece boş bir duvar ve boş bir alan tasarlamayı ifade etmez, kentsel planlamaya da destek olur.

Yenilik; Yapılarla ilgili yeni çözümler yaratılması konusu, modern hayat tarzının getireceği gereksinimler ve düzenlemeler konusunda esneklik gösterebilecek yapıların yapılması fikrine destek olur (Şekil 5).

Kapsamlı yaklaşım; İyi bir yapı tasarlanmanın yöntemi, özenli ve estetik bir tasarımla, bina-sokak arasındaki duruma dikkat ederek ve kaliteli malzemeler kullanmayla gerçekleşir.

Şekil 5. Yenilikçi Mimari Form, Malzemeler ve Detaylar Uyumu
(The City of Dundee Council - 2014)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- Yerleşim alanlarında güvenli ve cazibesi olan caddeler Rehberine göre, bölgede geçirgenlik sağlanmalı; yayalar dokunun bütün parçalarında serbestçe dolaşabilmelidir. Yani erişilebilir olmalıdır. Bununla birlikte, sokaklar ve geçişlerde yayaya öncelik verilmelidir. Ayrıca kamusal mekânlar, cazibesi yüksek ve güvenli yerler olmalıdır (The City of Dundee Council, 2014)

- Tasarım Öğeleri.

Tanım; Net bir yapı hattını, genellikle mevcut duruma göre uyarlayarak, takip etmelidir. Yeni gelişimler, inşaat biçimini, caddeleri ve alanları tanımlamalı, güçlendirmelidir.

Sokak görünümü; Kamusal alanlar cazibeli ve canlılık özelliklerine sahip olmalıdır. Bilhassa yüzeysel alanda uygulanan plan ve teknik özellikte cazibeli ve doğru planlanmış yapı cepheleri ile uygun bir sokak görünümünü içermelidir (Şekil 6).

Sınırlar; parmaklıklar ve çitler, duvarların sınırları, sokağın kamusal alandan ne algılandığını tarifler ve bahçeler gibi özel alanları korumasının yanında aidiyet ve kişiye ait alan duygusu içinde olmalıdır.

Geçirgenlik; taşıt-otomobil-bisiklet gibi ulaşım ağları planlı bir organizasyonda daha yüksek kalitede bir bağlantı sağlamak için çevredeki yollar ve altyapı hizmetleri ilişki içerisinde olmalıdır (Şekil 8).

Gözetim; Yeni tasarlanan sokaklar, kaliteli yeşil alanlar ile sokak cephesini bozmayacak tarzda yapılacak araç park yerlerini birleştirmelidir ve güvenli alanlara sahip olmalıdır.

Yönetim; Başarılı kentler başarılı yönetimle olur anlayışıyla, Kent Konseyi tarafından uygun görülmeyen alanlar için yönetim ve bakım anlaşmalarının araştırılması yapılmaktadır.

Şekil 6. Dundee Kentinde Sokak Görünümü
(The City of Dundee Council - 2014)

- Kamusal Sanat

Kamusal sanat, kentin kültürel gelişimine katkı sağlar. Çevreyi zenginleştirerek kültürel mirasa katkı sağlar. Örneğin, Dundee şehir merkezinde bulunan kamusal alanın zeminin mozaik yapısı sanat bağlamında zenginlik getirmektedir (Şekil 7).

Şekil 7. Dundee Şehrinde Buluşma Noktası
(The City of Dundee Council - 2014)

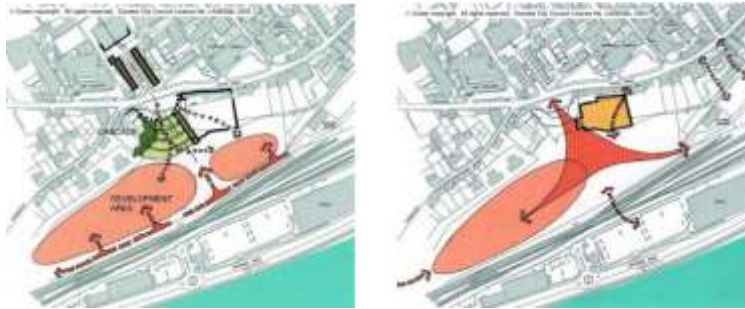
- Tasarım anlatımları

Tasarım anlatımları, yerellikten kopmadan ve uygun planlama parametrelerindeki gelişim stratejilerinin değerlendirildiğini gösterir kalitede olmalıdır.

Tasarımda yeni alınacak kararlar ya da mevcuttaki tasarımlarla ilgili alınan kararlar, tasarım anlatımları ışığında planlanmalıdır. Önemli ve gelişmekte olan bölgeler, yerel plan ödenekleri ile oluşturulmalıdır. Bu durumlarda tasarım hesaplamaları özenle incelenerek örneklerle ifade edilmelidir.

Çalışılan bölgelerdeki çevresel etki ve çevredeki yeni gelişimler aşağıdakileri durumları gözetmelidir;

- Gelişimin, arsa ve çevredeki altyapıyı ve o bölgedeki yaşayan halka nasıl etki edeceği,
- Bölgedeki genel durum ve gelişim tasarımının nasıl bilgilendirileceği,
- Gelecekteki bakımları gerçekleştirmek için gelişimin sürdürülebilirliği ve yönetim planlarının yapılması
- Gelişim tavsiyeleri, alan sınırlarından farklı olarak yörelerdeki büyük ilerlemeleri göz ardı etmemelidir.

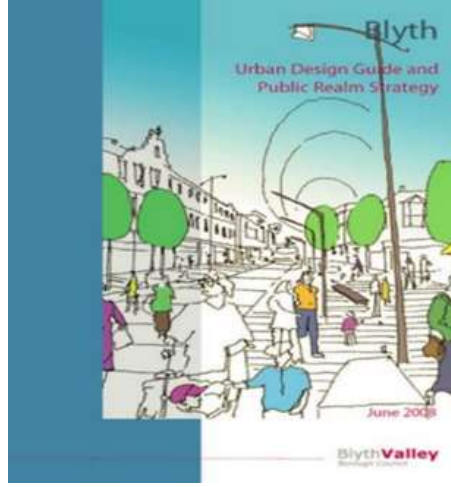
Şekil 8. Dundee Taslak Kent Bağlantıları (The City of Dundee Council - 2014)

4.1.2. Blyth, İngiltere Örneği

Blyth Kentsel Tasarım Rehberinin temel amacı kamusal mekânları iyileştirerek Blyth kentinin görsel imajını muhafaza etmek, caddeleri ve sokakları herkese açık, avantajlı kamusal alanlar haline dönüştürmektir (Şekil 9).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Rehber, alınan kararlar ile Blyth şehir merkezinin görsel bütünlüğünü muhafaza etmek, caddeleri ve sokakları ziyarete açık, cazip kamusal mekânlar haline getirmek amaçlanmıştır. Rehber üç bölümde planlanmıştır. Birinci bölümde; Blyth kent merkezinin tarihi gelişimi ve kent merkezinin yapısı incelenmiş, var olan sorunlar değerlendirilmiştir. İkinci aşamada; rehberin amacı, stratejisi ve temel ilkeleri belirlenmiş, kent merkezi için genel çerçeve oluşturulmuş ve özel karakteristik alanlar saptanmıştır. Üçüncü aşamada; mevcut halk ile etkili iletişim için görüşmeler yapılmış ve rehber için finansal kaynaklar planlanmıştır. Bu bağlamda, kaliteli bir şehir merkezi için kentsel tasarım parametreleri belirlenmiştir (Blyth Valley Borough Council, 2008).

Şekil 9. Blyth şehri kentsel tasarım rehberi (Blyth Valley Borough Council - 2008)

Blyth kent merkezi için kamusal mekân planlamasında tasarımcılara kılavuzluk edecek parametreler belirlenmiştir. Bunlar; okunabilirlik, hareket rahatlığı, uyarlanabilirlik, sokak peyzajı, yükseklik/genişlik oranları, ritm, ölçek ve oranlar, eğimli alanlar, cephe işleyişi, çatı hizalarının korunması, süreklilik, güvenlik, sürdürülebilirlik, yerel karakter alanı, caddeleri ağaçlar. Tüm bu ilkeler, Blyth kent merkezi için kamusal mekânların planlanmasında dikkat çekilecek ve tasarımcıları yönlendirecek parametreler belirlenmiştir.

4.1.3. San Francisco, ABD Örneği

San Francisco Kentsel Tasarım Rehberi daha kaliteli şehir planlaması için tasarımcılara kılavuzluk edecek kriterler belirlenmiştir (Şekil 10).

Rehber, yapıların hacimsel boyutları, planlama ve görünüm, etkinlik, ticari servisler ve açık mekânlar, konutlar, sirkülasyon ve ulaşım, önemli yapılar ve sanayinin korunması gibi alt kriterleri de planlamıştır (Jacobs, 1980).

Rehberin kapsamı genel olarak, kentsel tasarım amaçlarını için zemin oluşturan, fonksiyondan estetiğe doğru giden kriterler şunlardır: Konfor, uyum, özgünlük, görsel ilgi, eylem, çeşitlilik, temizlik ve kolaylık, manzara noktaları, tutarlılık, ölçek ve kimliktir (Özaydın, 1993).

San Francisco Kentsel Tasarım Rehberleri ile yapı dokusunun, sokakların ve diğer kamusal mekânların kalitesini yükseltmek ve San Francisco'yu daha yaşanabilir bir şehir haline dönüştürmek hedeflenmiştir (The City of Harlow Council, 2011).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Şekil 10. San Francisco Kentsel Tasarım Rehberi (The City of San Francisco Council - 2018)

4.1.4. Harlow, Birleşik Krallık Örneği

Harlow tasarım rehberleri, içerik olarak herkesin anlamasını sağlayacak açıklıkta hazırlanmıştır. Rehber İngiliz geleneklerinden kopmayarak, yasal düzende teoriye dayanarak oluşturulmuştur (Şekil 11).

Şekil 11. Harlow Tasarım Rehberi (The City of Harlow Council- 2011)

Tasarım rehberine ait tasarım prensipleri şunlardır (Harlow Design Guide, 2011 Council, 2011):

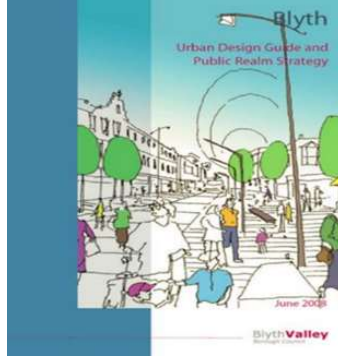
- Gelişimin sürekliliği
- Doğal ve tarihi çevrenin uyumu
- Yeşil alan dokusunun birliği
- Ulaşım akışını gerçekleştirmek
- Komşuluk merkezlerinin rolü ve tasarımı
- Kalitenin artırılması
- Başarılı bir şekilde planlanmış kamusal mekânlar
- Hareket ağı
- Toplu taşıma-bağlantılar
- Bisiklet ve yaya yolu

4.1.5. Tonsley, Avustralya Örneği

Çalışılan alanlarda bulunan yapılar ve kamusal mekânlar incelenerek kalite parametreleri için maddeler tanımlanmıştır (Government of South Australia, 2019)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Avustralya’da bulunan Tonsley şehri için, daha kaliteli kamusal alanlar planlaması için tasarımcılara kılavuzluk edecek parametreler belirlenmiştir (Şekil 12).

Şekil 9. Blyth şehri kentsel tasarım rehberi (Blyth Valley Borough Bouncil - 2008)

Blyth kent merkezi için kamusal mekân planlamasında tasarımcılara kılavuzluk edecek parametreler belirlenmiştir. Bunlar; okunabilirlik, hareket rahatlığı, uyarlanabilirlik, sokak peyzajı, yükseklik/genişlik oranları, ritm, ölçek ve oranlar, eğimli alanlar, cephe işleyişi, çatı hizalarının korunması, süreklilik, güvenlik, sürdürülebilirlik, yerel karakter alanı, caddeleri ağaçlar. Tüm bu ilkeler, Blyth kent merkezi için kamusal mekânların planlanmasında dikkat çekilecek ve tasarımcıları yönlendirecek parametreler belirlenmiştir.

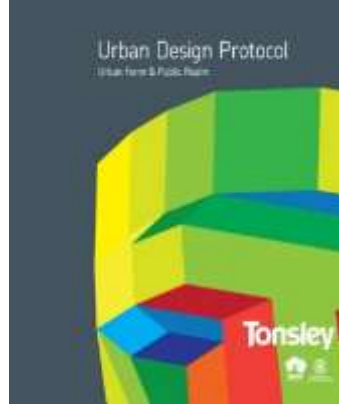
Tasarım rehberine ait tasarım prensipleri şunlardır (Harlow Design Guide, 2011 Council, 2011):

- Gelişimin sürekliliği
- Doğal ve tarihi çevrenin uyumu
- Yeşil alan dokusunun birliği
- Ulaşım akışını gerçekleştirmek
- Komşuluk merkezlerinin rolü ve tasarımı
- Kalitenin artırılması
- Başarılı bir şekilde planlanmış kamusal mekânlar
- Hareket ağı
- Toplu taşıma-bağlantılar
- Bisiklet ve yaya yolu

4.1.4. Tonsley, Avustralya Örneği

Çalışılan alanlarda bulunan yapılar ve kamusal mekânlar incelenerek kalite parametreleri için maddeler tanımlanmıştır (Government of South Australia, 2019)

Avustralya’da bulunan Tonsley şehri için, daha kaliteli kamusal alanlar planlaması için tasarımcılara kılavuzluk edecek parametreler belirlenmiştir (Şekil 12).

Şekil 12. Tonsley Kamusal Mekan ve Kentsel Tasarım Protokolü
(Government of South Australia - 2019)

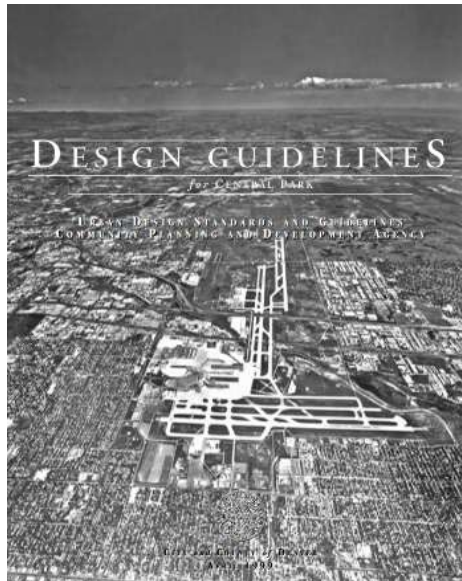
Tonsley kentsel tasarım rehberi bağlamında ele alınan kamusal mekanlar, malzeme, sokak peyzajı ve peyzaj, cephe ve ara yüz, detaylar gibi kentsel tasarım parametrelerinin amaçlarını ifade etmektedir.

Protokolün temel amacı, kamusal mekânın aktif ve canlı olmasını sağlamaktır. Kaliteli kamusal alanlar yaratmayı planlayan rehber, tüm kullanıcılara çeşitlilik sunarak farklı deneyimler sunmayı amaçlamıştır (Yener Metin, 2020).

4.1.5. Denver, ABD Örneği

Denver kentsel tasarım rehberinin amacı, yeni ve eskinin dengesi, verimlilik ve uygunluğun dengesi, otomobiller ve yayaların dengesi ve devamlılığını sağlamayı hedefleyerek hazırlanmıştır (Orhan, 1999)

Rehber, yönlendirilen ve tüm ulaşım türlerine kolay ulaşma imkânı veren sokaklar, parklar ve park yolları için pratik, birbirine bağlı sistemler kurmak amacıyla oluşturulmuştur (Şekil 13).

Şekil 13. Denver Kentsel Tasarım Rehberi (The City of Denver Council - 1999)

5. Maçka Demokrasi Parkını Kalite Bağlamında İnceleme

Kaliteli kamusal alanların oluşturulmasında, kentsel tasarım rehberlerinin uygulanması kamusal alanların sürekliliği ve kalitesi açısından önemi vurgulanmıştır. Aynı zamanda, çalışmada parkların seçilmesindeki sebep, parkların sadece yeşil alanları barındıran alanlar değil, aynı zamanda çeşitli bahçe geleneklerini de yansıtan, spor ve kültür etkinlikleri gibi potansiyelleri barındırıyor olmasıdır.

Kamusal alanları kalite bağlamında stratejik olarak incelemenin amacı, alanları daha kaliteli kılmak için sorun ve çözümlerini tespit ederek, dünyada başarılı olmuş kentsel tasarım rehberlerinden ve literatürde bulunan kalite parametrelerinden derlenerek oluşturulan bir kılavuz oluşturmaktır.

Alan incelendiğinde,

- Yaya geçişlerine öncelik vererek,
- Bağlantı ve geçişleri artırmak,
- Birey odaklı etkinlik alanlarını çoğaltmak,
- Kamusal alanlarda yaşadığımız ait olmama,
- Yabancılaşma duygusunun eksikliğine çözüm bulmak,
- Kamusal alanların herkese hitap etmeme anlayışını kırarak, her renge, her kesime hitabetini sağlamak,
- Kamusal alanların okunabilirliğini artırmak,
- Alanlarda gerçekleşen aktivite sıklığını ve çeşidini artırmak,
- Alanlarda müşterekleşmeyi artırmaktır.

Bu hedef ve ilkeler doğrultusunda, hem kalite parametreleri hem de kentsel tasarım rehberindeki parametreler analiz edilmiş ve çalışılan alan olan Maçka Demokrasi Parkına uyarlanan özgün bir tablo oluşturularak, açık kamusal alan olan parklar kalite bağlamında, stratejik ve sistematik ele almak için altı başlık altında toplanmıştır. Bunlar; Morfolojik, Sosyal Kaynaşma, Estetik, Algılanabilirlik, Konfor ve Teknik özelliklerdir.

Örnek kamusal mekânları kalite bağlamında incelemek üzere oluşturulan tablo önerisi şu Kaynaklardan derlenerek üretilmiştir: (Blyth Kentsel Tasarım Rehberi, Harlow Kentsel Tasarım Rehberi, Denver Kentsel Tasarım Rehberi, San Francisco Kentsel Tasarım Rehberi, Edinburg Tasarım Rehberi, Dundee Tasarım Rehberi, 1960; K. Lynch, 2005; Roger Tym&Partners, 2007; Project for Public Spaces, 1999; Urban Task Force, 2000; Whyte).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Tablo 1: Parkları Kalite Bağlamında İnceleme Tablosu

Morfolojik	Sosyal Kaynaşma	Estetik	Algılanabilirlik	Konfor	Teknik
Düzen/Doku (San Francisco, PPS)	Etkinlik (Dundee, PPS)	Uyum/Renk/Denge (San Francisco, Blyth, PPS)	Erişilebilirlik (Denver, Edinburg, PPS, Urban Task Force, Lynch)	Yaya Yolları (Denver, Harlow)	Güvenlik (Dundee, Blyth, PPS, Lynch)
Sınırlar/Süreklilik (Blyth, PPS)	Aidiyet (Dundee, Roger Tym)	Cazibe Noktaları (Dundee, PPS)	Karakter/Okunabilirlik	Oturma Alanları (Van Der Voort)	Temizlik/Malzeme (San Francisco, Dundee)
Bağlantı Noktaları (Harlow, Roger Tym)	Canlılık (Blyth, PPS, Roger Tym)	Heykel/Sanat (Dundee, PPS)	Ulaşılabilirlik (Denver, Harlow, Dundee, PPS, Whyte)	Ortak Pratiklere İmkan (Dundee, Roger Tym)	İşıklıandırma (Denver, Van Der Voort)
Biçim/Oranlar (Blyth)	Farklı Aktörler/Aktiviteler (Edinburg, PPS, Whyte)	Peyzaj Alanları (Dundee, PPS)	Ölçek (San Francisco-Urban Task Force)	İşlevsellik (Dundee, Roger Tym)	Yönlendirme (Van Der Voort)
Topografya (Urban Task Force)	Eşitlik (PPS)	Manzara Noktaları (Denver)	Giriş-Çıkış (Dundee, Roger Tym)	Kentle İlişkisi (Denver)	Gürültü/Koku Kontrolü (Denver, PPS)

İNCELENEN Kentsel rehberde çalışılan parklara uygun olmayan kavramlar bina oranları, tarihi çevrenin korunumu çatı saçak oranları, tarihi mirastan yararlanma, çıkmaz sokaklardan kaçınma, parsel boyutları, kentsel altyapı, kentsel enerji, meydan bağlantıları, sokak oranları, eğimli alanlar, yeni ve eskinin entegrasyonu, yükseklik ve kütle, yapı cephe uyumları, çatı hizalarının korunması, sokakta komşuculuk

Oluşturulan çerçeve (Tablo 1), açık kamusal alan olan parkların daha kaliteli olması için bir kılavuz niteliğindedir. Literatürde bulunan kalite parametreleri ve kentsel tasarım rehberlerinde bulunan kalite üzerine oluşturulan parametreler analiz edilerek park alanlarına uygun olarak bir tablo oluşturulmuştur. Oluşturulan bu tablo esnek olup, farklı alanlara göre değiştirilebilir.

İncelenen kamusal mekanları daha kaliteli yapmak üzere oluşturulan tabloları uygulandıkları yere uygun olarak oluşturulmalıdırlar. Kalite bağlamında analiz edilen her park, planlanacakları her kent ve mekan için ayrı olarak planlanmalı ve o kentin uygulanacak alanların kimliğine göre tasarlanmalıdırlar.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

5.1. Maçka Demokrasi Parkının Morfolojik Analizi

Kentsel morfoloji, kentsel büyümenin döngüsel doğasını, kamusal formların üretilmesinde uyum ve yeniden geliştirme süreçleri ve farklı aktörlerin etkilerini incelerken, gelecekte kentsel formların üretilmesine yönelik düşünceler üretilmesi için de dayanak oluşturur (Whitehand, 2001).

Alanlar, onları tanımlayan bazı fiziksel karakteristik özelliklere sahiptir. Bunlar; doku, yapı tipleri, kullanımlar, forum, fonksiyon ve topografya gibi çok çeşitli bileşene sahip olabilir ve kentin tanınabilirliği, okunabilirliği ve deneyimlenebilirliği yönünden önem taşırlar (Lynch, 2010).

Çalışılan alan olan Maçka Demokrasi Parkının yapısı incelendiğinde; Nişantaşı semtinden başlayan ana patika çatallaşarak kılcal patikalarla yeşil alanlara girişi sağlar. Ana aks, parkın Dolmabahçe semtinin girişine kadar uzanarak bir avluya bağlanmaktadır. Bu alanlar, etkinlik ve toplanma alanlarıdır. Konser gibi toplu etkinlikler gerçekleşir. Ana yürüme yoluna bağlanan yan yollar ilçenin önemli noktalarından parka girişi sağlamakla birlikte, parkta bir üst kota geçmemizi sağlar. Üçüncül derecedeki kesikli bağlantı yolları parkla uyum içinde olup parkın dokusunu oluşturmaktadır (Şekil 14).

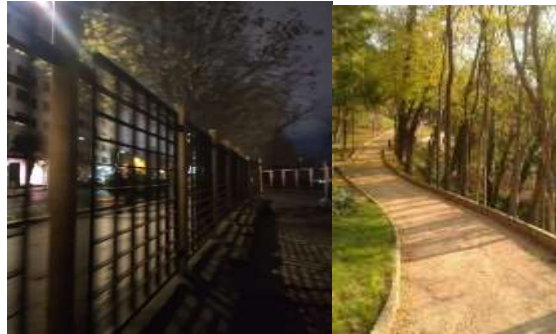
Maçka Parkı sınırları boyunca devam eden demir parmaklıklar Nişantaşı semtinden başlayıp Dolmabahçe semtine kadar parkın sınırlarını oluşturmaktadır. Bu parmaklıklar, dışarıdaki yollar ile sınır oluşturmakta olup aynı zamanda kamusal mekanı tanımlama görevindedir. Maçka Demokrasi Parkı için, sınırları net bir şekilde belli olması parkı bazı noktalardan girişini zorlaştırmayla birlikte parkın organik yapısına, şehirle bütünlemesine engel bir durumdadır. Ancak Maçka Parkının kendi içinde devam eden patika yolları süreklilik sağlamakla birlikte, parkın sonuna kadar kesintisizdir (Şekil 15).

- **Düzen/Doku**

Şekil 14. Maçka Parkı Yürüme Yolları (S. Erdoğan - 2023)

- **Sınırlar/Süreklilik**

Şekil 15. Maçka Parkı Sınırlar (S. Erdoğan – 2023)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Maçka Demokrasi Parkı konumu itibariyle, Beşiktaş, Şişli, Beyoğlu ilçelerinin kesişiminde merkezi bir noktasında bulunur. Dolmabahçe semtinden Nişantaşı'na doğru Kadırgalar Caddesi boyunca birden fazla alanın bağlantı noktası görevindedir. Maçka Parkının önemli bağlantı noktaları vardır. Ancak bazı noktalarda bağlantı noktaları zayıflamaktadır. Örneğin, park sınırlarında yapılaşan kafeler Maçka yönünde Parka erişimi zorlaştırmaktadır. Sınırlarda konumlanan kafeler ve sınırlarda belirginleşen teller parkın çevresine bağlantıyı zayıflatan unsurlardır. Parkın, çevresindeki ulaşım aksları ve konut alanlarına bağlantısını sağlayan toplam üç adet giriş noktası bulunmaktadır. Maçka Demokrasi Parkı içinde ve dışında farklı alanları bağlayan geçişler vardır. Örneğin, Maçka Parkı içinde bulunan, Şişli Evlendirme Dairesi üzerinde kurulu olan teleferikle Maçka ile Taşkışla noktalarını birbirine bağlar. (Şekil 16).

Maçka Demokrasi Parkı iki yamaçtan oluşmaktadır. Batı yamacında bulunan Taşkışla Caddesi tarafı, doğu yamacında ise Maçka caddesi bulunur. Maçka Parkında geometrik payzaj yapısı, çatallaşan patika yolları ve yeşil örtüsü parkın yapısını oluşturur (Şekil 17).

- **Bağlantı Noktaları**

Şekil 16. Maçka Parkı Bağlantı Noktaları (S. Erdoğan - 2023)

- **Biçim/Oranlar**

Şekil 17. Maçka Parkı Doku (S. Erdoğan - 2023)

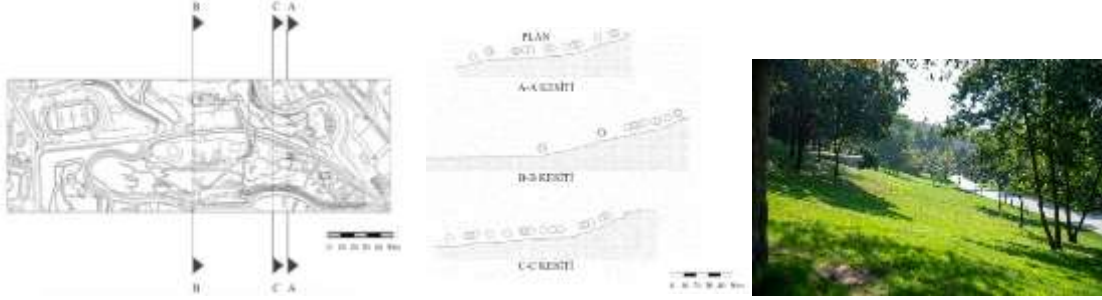
Maçka Demokrasi Parkı eğimli bir topografyaya sahiptir. Bunun sebebi parkın bir vadide yer alıyor olmasıdır. Buna bağlı olarak, parkın içinde parkı deneyimlerken kent çok hissedilememektedir ve kullanıcılar doğanın tamamen içindeymiş hissi olur. Ayrıca, eğimli yamaçların tepe noktalarında parkı izleme noktaları açısından seyir alanları meydana gelir. Bu da, parkın sahip olduğu manzara noktaları için olumlu bir durum oluşturur.

Maçka Demokrasi Parkının eğimli bir topografyaya sahip olması bazı zorluklara yol açmaktadır. Örneğin parkta en çok gerçekleşen piknik yapma aktivitesi engebeli alanlarda zor olmaktadır. Bununla birlikte, yeşil alanların düz zemine sahip olmaması, sandalye, masa gibi elemanların konulmasında negatif bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Maçka Parkının sahip olduğu eğimli zemin yapısı yürüyüş, koşma ve diğer spor etkinlikleri için de sınırlı imkan sağlamaktadır (Şekil 18).

- **Topografya**

Şekil 18. Maçka Parkı Plan ve Kesitler (Yılmaz - 2019)

5.2. Maçka Demokrasi Parkının Sosyal Kaynaşma Analizi

Maçka Demokrasi Parkı, dinlenme, eğlenme, yürüyüş, koşu, evcil hayvanlar için oyun alanları, ip üzerinde yürüme, bisiklete binme, konserler, piknikler gibi çeşitli aktiviteleri barındıran bir kamusal alandır. Ayrıca parkta yoga, tiyatro, festivaller, eğitimler, yarışmalar ve çeşitli konserler gibi farklı etkinlikler de düzenlenmektedir (Şekil 19).

Maçka Demokrasi Parkında kullanıcılar aktif bir bağ kurmaktadır. Çimlere uzanıp, doğa ile iç içe olmakla birlikte, termoslarını kamp sandalyelerini alıp parkta kendi alanlarını oluşturarak, parktaki bank yerine kendi seyyar sandalyeleri ile geldiklerini ve parkı sahiplenmeyle birlikte kendi alanlarını da oluşturmaktadır (Şekil 20).

- **Etkinlik**

Şekil 19. Parkta Organik Yaşam Festivalinden Görüntüler (S. Erdoğan - 2023)

- **Aidiyet**

Şekil 20. Maçka Demokrasi Parkı Etkinlikleri (S. Erdoğan - 2023)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- **Canlılık**

Parktaki yoğun ışıklandırma, canlılığa olumlu bir katkı sağlamıştır. Ayrıca parkın içinde bulunan seyyar satıcılar, kafeteryalar, park içinde gerçekleşen etkinlikler, konserler parkı canlı kılmaktadır (Şekil 21)

Maçka Parkında kullanıcıların farklı sosyal etkinliklerde dinlenme, eğlenme, yürüyüş, konuşma, spor, etkileşim kurma vb. bulunması için gerekli donanımlar ve ekipmanlar barındırmaktadır. Bu da parkı her daim canlı kılmaktadır. Toplu kullanımı yaratacak alanlar yalnızca dinlenme hedefiyle değil, her yaşa uygun, fiziksel ve düşünsel aktivitelere imkan sağlayacak olan spor, sosyal ve kültürel donatılar mevcuttur (Şekil 22).

Şekil 21. Maçka Demokrasi Parkı Canlılığı (S. Erdoğan - 2023)

- **Farklı Aktörler/Aktiviteler**

Şekil 22. Maçka Demokrasi Parkı Etkinlikleri (S. Erdoğan - 2023)

- **Eşitlik**

Park her yaştan, milletten ve sosyaekonomik yapıdan insane kucak açan bir yapıdadır. Parkı deneyimlerken kullanıcıların mozik yapısını görmek mümkündür. Parkta hayvanlar için farklı farklı hayvan parkları mevcuttur. Bu da evcil hayvanıyla gelen kişiler için uğrak bir yere dönüşmüştür (Şekil 23). Parkın eğimli yapısı ve dik patikaları bebek arabaları için zorluklar oluşturmaktadır. Bazı noktalarda bulunan merdiven kenarlarına bebek arabaları ve engelliler için bir rampa tasarlanmamıştır.

Şekil 23. Maçka Demokrasi Parkı (S. Erdoğan - 2023)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

5.3. Maçka Demokrasi Parkının Estetik Analizi

Kamusal alanları estetik kılan faktörler uyum, renk, denge, cazibe noktaları, heykel-sanat, peyzaj alanları ve manzara noktaları gibi parametrelere sahip olup olmama durumudur.

Maçka Demokrasi parkında, görsel, işlevsel uyumu oluşturan ve estetik değeri taşıyan, oturma birimi, oyun alanı, aydınlatma elemanları, süs havuzu, işaret ve bilgi levhaları, çöp kovaları, sınırlayıcı öğeler gibi donatı elemanları; parkla uyum içindedir. Ayrıca doğal çevre elemanları olan, peyzaj öğeleri de içinde farklı renkleri barındırarak parkla görsel açıdan estetik bir uyum içindedir (Şekil 24).

İki yamacını birleştiren teleferik hattı, süs havuzları, geniş avlu alanı, farklı tip bitki türleri, yoğun yeşil alanları cazibe noktalarıdır. Tüm bunlar da alanı cezbedici ve çekici kılar.

Maçka Demokrasi Parkının mekânsal olarak insanlara cazip donanımları barındırması ve kullanıcılara çocuk parkı, köpek parkları, konser alanları, yeşil alanlar gibi farklı boyut ve işlevdeki alanları sunması caziplik/çekicilik bağlamında olumlu bir durumdur (Şekil 25).

Parkta zaman zaman sanatsal etkinlikler yapılmaktadır. Örneğin, bazı önemli günlerde sergiler ve müzik dinletileri organize edilmektedir. Ayrıca, Harbiye girişinde Atatürk anıtı ve Türk devlet kurucularının heykelleri vardır (Şekil 26).

- **Uyum/Renk/Denge**

Şekil 24. Maçka Parkı Peyzaj Alanları (S. Erdoğan - 2023)

- **Cazibe Noktaları**

Şekil 25. Maçka Demokrasi Parkı
(Özsavaşçı - 1999)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- **Heykel/Sanat**

Şekil 26. Maçka Demokrasi Parkı Heykelleri (S. Erdoğan - 2023)

Maçka Demokrasi Parkı, çeşitli türlerde ağaçlar, bitkiler ve çiçeklerle donatılmıştır. Hem yapraklarını döken hem de dökmeyen bitki ve ağaç çeşitliliği, parkı her mevsimde görsel olarak çekici kılan bir alan haline getirmektedir. Yaz aylarında, ziyaretçiler genellikle oturma alanları yerine yeşil alanlarda, ağaç gölgelerinde oturmayı tercih etmektedirler (Şekil 27).

Eğimli bir alan üzerine konumlanması, Parkta manzara noktaları ortaya çıkarmaktadır. Oturma elemanları da, yamaç kenarlarında bu manzara noktalarında konumlanmıştır. Maçka Parkındaki süs havuzu da gece ışıklandırılıp bir cazibe nesnesine dönüştürülmüştür. Parkta her mevsim farklı farklı renklerde açan çiçekler de manzara bağlamında pozitif bir parametreye dönüşür (Şekil 28).

- **Peyzaj Alanları**

Şekil 27. Maçka Demokrasi Parkı Peyzaj Alanları (S. Erdoğan - 2023)

- **Manzara Noktaları**

Şekil 28. Maçka Demokrasi Parkı Manzara Noktaları
(S. Erdoğan - 2023)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

5.4. Maçka Demokrasi Parkının Algılanabilirlik Analizi

Maçka Demokrasi Parkı algılanabilirlik bağlamında analiz edildiğinde, parkın okunabilirliğini, erişebilirliğini etkileyen bazı parametreler vardır. Örneğin, kafe ve restoranlar, kentlinin park dışındayken park ile doğrudan ilişki kurmasını engellemektedir. Bu da parkın erişilebilirliğine engel olmaktadır.

Maçka Demokrasi Parkı, Süleyman Seba, Kadırgalar ve Maçka Caddesi gibi önemli ulaşım noktalarının kesişim noktasında konumlanması, parka erişilebilirlik açısından pozitif bir katkı sağlamaktadır.

Parkın birçok noktasında, park içinde erişimi kolaylaştıracak yönlendirme tabelaları bulunmaktadır (Şekil 29).

Maçka Demokrasi Parkının Nişantaşı, Beşiktaş gibi İstanbul'un cazip semtlerine de yakın olması Parkı erişim anlamında olumlu kılmaktadır.

Parkı ziyaret eden kullanıcılar, yaya yolları, rampa ve merdiven vasıtasıyla istedikleri her yere rahat bir şekilde ulaşabilmektedir (Şekil 30).

Ayrıca Osmanbey metro durağına yürüme mesafesinde olması, parkı erişilebilirlik anlamında cazip kılmaktadır (Şekil 31).

Parkta bulunan donatı elemanları, yürüme yolları ergonomik ve kullanım açısından insan ölçeğine göre tasarlanmıştır (Şekil 32). Baskın bir girişinin olması da parkı görünür kılmaktadır (Şekil 33).

- **Erişebilirlik**

Şekil 29. Maçka Demokrasi Parkı Erişim Noktaları (S. Erdoğan - 2023)

- **Karakter/Okunabilirlik**

Şekil 30. Maçka Demokrasi Parkı (S. Erdoğan - 2023)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

• Ulaşılabilirlik

Şekil 31. Maçka Demokrasi Parkı Ulaşımı (URL 1)

• Ölçek

Şekil 32. Maçka Demokrasi Parkı (S. Erdoğan - 2023)

• Giriş-Çıkış

Şekil 33. Maçka Demokrasi Parkı Giriş-Çıkış Yerleri (S. Erdoğan - 2023)

5.5. Maçka Demokrasi Parkının Konfor Analizi

Konfor; maddi bir getirisi olmadan oturabilme durumu, kent mobilyalarının uygunluğu, iklim özelliklerinden yararlanma ve korunma durumu, tasarım elemanlarının kullanımını desteklemesi, fiziksel bakımın olması, fiziksel ve bedensel rahatlık sağlama becerisiyle olur (Mehta, 2014).

Maçka Demokrasi Parkında, yaya yolları parkın dokusuna uygun tasarlanmıştır. Parkın her noktasında kesintisiz yaya yollar mevcuttur. Ayrıca, geniş tutulan yaya yolları parkın kalabalık olduğu saatlerde parkı deneyimleme rahatlık sağlamaktadır (Şekil 34).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Maçka Demokrasi Park'ında, oturma elemanları, parkta bulunan yürüme yollarının kenarında ve seyir teraslarında konumlandırılmıştır. Yapılan gözlemler sonucu; oturma elemanlarının etrafı izleme, dinlenme, piknik yapma, sohbet etme amacıyla kullanıldığı ve işlek saatlerde tam kapasite kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte, oturma yerleri işlevseldir. Sayısı da yeterlidir. Ancak, genç nüfusun fazla olduğu parkta, banklar çalışmaya ve kitap okuma elverişli değildir (Şekil 35).

Maçka parkının sahip olduğu farklı etkinlikler, kafeteryalar, farklı tip parklar gibi alalara sahip olması ortak pratiklere imkan vererek toplumsal iletişimi artırmaktadır (Şekil 36).

- **Yaya Yolları**

Şekil 34. Maçka Demokrasi Parkı Yaya Yolları (S. Erdoğan - 2023)

- **Oturma Alanları**

Şekil 35. Maçka Demokrasi Parkı Oturma Alanları (S. Erdoğan - 2023)

- **Ortak Pratiklere İmkan**

Şekil 36. Maçka Demokrasi Parkı Ortak Etkinlik Alanları (S. Erdoğan - 2023)

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Parkın evcil hayvanlara, çocuklara yönelik parklara sahip olması, tuvalet noktalarının olması gibi faktörler parkı kullanışlı kılmaktadır. Buna çözüm olarak atık malzeme dönüştürücülerin olması da parkı işlevsel kılmaktadır (Şekil 37).

Maçka Demokrasi Parkı, İstanbul'da, Kadırgalar Vadisi'nde bulunan bir kamusal açık alandır. İstanbul'un önemli semtleri olan Dolmabahçe, Maçka, Harbiye ve Nişantaşı'nın ortasında büyük bir alana yayılır. İstanbul'un merkezi noktalarından birinde bulunmaktadır (Şekil 38).

- **İşlevsellik**

Şekil 37. Maçka Demokrasi Parkı Kullanışlılığı (S.Erdoğan - 2023)

- **Kentle İlişkisi**

Şekil 38. Maçka Demokrasi Parkı Kentle İlişkisi (URL 2)

5.6. Maçka Demokrasi Parkının Teknik Analizi

Teknik yeterlilik kamusal alanın ne kadar güvenli, temiz, sağlıklı, aydınlık, ışık, akustik gibi değerlerinin yanı sıra, söz konusu ihtiyaçlara ne derece ulaşılabilirliğini ifade eden fiziksel kalitedir (Voorth, 2005).

Maçka demokrasi parkında Şişli evlendirme dairesi karşısı girişinde güvenlik kulübesi vardır ve 24 saat park izlenmektedir. Aydınlatma direklerinde 2 farklı tip kamera tipi bulunmaktadır (Şekil 39).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- **Güvenlik**

Şekil 39. Maçka Demokrasi Parkı Işılandırma Güvenlik
(S.Erdoğan – 2023)

Park'ta farklı büyüklükte çöp kutuları bulunmaktadır. Park genel olarak temiz bir parktır. Ana yürüme aksında yer yer çöplere rastlanmıştır. Çöp kutularının işlevsel olmasına karşılık, çöp kutularının parkın birçok noktasına yerleştirilmemesi ve sayıca yetersiz kalması görülmüştür.

Park kullanıcılarının sayıca fazla olduğu günlerde, çöp kutularının taşıdığı ve parkta estetik ve hijyenik olmayan bir görüntü oluşturduğu da gözlemlenmiştir (Şekil 40).

- **Temizlik/Güvenlik**

Şekil 40. Maçka Demokrasi Parkı Çöp Kutuları ve Yürüme Yolları
(S. Erdoğan – 2023)

Maçka parkında ışıklandırma oldukça fazladır. Bu da alanları güvenli kılmıştır. Ağaç sayısının fazla olmaması da aydınlatmayı kolaylaştırmıştır. Akşam saatlerinde ışığın olması güven yaratmıştır ve akşam saatleri bile parkın kullanıcı sayısı oldukça fazladır.

Maçka Parkı, kamusal açık mekânlar gibi gün içinde doğal ışığa maruz kalmakta, gün battığında ise aydınlatma elemanlarıyla aydınlatma sağlanmaktadır. Maçka Parkında, ışık bazı alanlarda farklı renklerde kullanılarak cazibe haline getirilmiştir (Şekil 41).Maçka Parkında, yaya yolları kesişimlerinde yer alan yönlendirme levhaları hem parkın okunabilirliğini artırmaktadır hem de yönlendirme konusunda pozitif bir durum oluşturmaktadır (Şekil 42).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- **Işıklandırma**

Şekil 41. Maçka Demokrasi Parkı Işıklandırma (S. Erdoğan – 2023)

- **Yönlendirme**

Şekil 42. Maçka Demokrasi Parkı Güvenlik Kulübesi ve Kamera Sistemleri (S. Erdoğan – 2023)

Maçka Demokrasi parkında müzik sesleri ve insan sesleri güneşli günlerde oldukça fazladır. Akşam saatleri yerine sakinliğe bırakmaktadır. Parkta kötü koku yoktur. Ancak Dolmabahçe yönüne doğru indikçe restoranlardan gelen yemek ve nargile kokusu parkın kalitesi için negatif bir durumdur. Parkın oksijenini etkilemektedir (Şekil 42).

- **Gürültü/Koku**

Şekil 43. Maçka Demokrasi Parkı (S. Erdoğan – 2023)

5. Sonuç ve Öneriler

Kentsel tasarım rehberleri, kamusal alan tasarımını stratejik ve bütünsel yenilikçi bir araç niteliği taşır. Aynı zamanda, bu rehberler esnekler, her yere uyarlanabilir. Yani, kentsel kimliği geliştirerek yere özgü standartlarla bir kılavuz oluşturur. Kaliteli bir kamusal alan tasarlanması, kentsel tasarım rehberlerinin ilgilendiği konular arasındadır.

Kamusal alanlarda kalite, kentin uygulanan alanların yapısını gözeterek hazırlanmış kentsel tasarım rehberleri ile mümkün olabilmektedir. Bununla birlikte, kalite kavramına çok boyutlu bakılarak, kamusal alanları sadece salt fiziksel boyutu ile ele almak yerine sosyal ve toplumsal içeriğini yok saymadan ele almak önemli ve gerekli olduğunun sonucu çıkarılmıştır.

Bir kamusal alan her daim, toplumda herkese hitap edebilecek, birbirinden çeşitli kentsel etkinlik, aktivite ve sosyal etkileşime zemin oluşturabilecek, bireylere farklı yaşam yerleri oluşturabilecek derinlikte tasarlanmalıdır. Ancak bu şekilde insan yaşadığı şehirde huzurlu hisseder, o kente ait hisseder ve ait hissettiği yerleri sahiplenerek onu da kendi istekleri ve gereksinimleri doğrultusunda özgürce tasarlar. Bundan dolayı, toplumu hem ekonomik, hem sosyal hem de kültürel açıdan doğru ifade eden, özgün, birleştirici, özgür kılan ve sosyal hayatın kalitesini artıran kamusal mekânlar ortaya çıkar.

Çalışma kapsamında araştırılan, farklı ülkelerden referans olarak oluşturulan kentsel tasarım rehberleri kavramları ışığında kamusal alan tasarımlarına stratejik ve sistematik yaklaşımın önemi vurgulanmıştır. Çalışılan kamusal alan olan Maçka Demokrasi Parkının yapısındaki fonksiyonel ve tasarımsal bozukluklar, kimliğin yok oluşu, kentsel bütünlüğün bozulması gibi sorunlar, kamusal kalitenin yok olma durumunu doğurmaktadır. Bu bağlamda, mevcut çevrenin düzenlenmesinde, sorunları sistematik ele alınarak gelişim ve değişimin yönlendirilmesi değerlendirildiğinde, kentsel tasarım uygulama araçlarının kullanımının önemli hale geldiği saptanmıştır. Bu bağlamda, kamusal alanları daha kaliteli kılmak adına çalışılan kamusal alanlar iyi bir şekilde analiz edilerek zayıf yanları, güçlü yanları, fırsatları, tehditleri iyi analiz edilmelidir.

Kavramsal anlamı olarak benzerlik gösteren, yerel özellikler göz önünde bulundurularak planlanacak olan rehberler, genel olarak topluma etki eden her alanda ihtiyaç olan tasarım parametrelerini ortaya koyabilmektedir. Tasarım sürecinde bir stratejik denetim olarak kentsel rehberler teşvik edilmelidir. Kentsel tasarım rehberlerinin uygulanabilir ve gerekli olabilmesi için kural ve yönetmeliklere dayanması şarttır. Böylece kentlerde bulunan kamusal alanlarda sağlanacak olan sistematik ve stratejik yaklaşım, kaliteli ve yaşanabilir bir kamusal alan oluşturulma olanağını artırır.

Kamusal alanları meydana getiren tüm tasarım ilkeleri ve bu ilkelerin birbirine uygunluğu, uygulama süreçleri, planlamanın en zayıf aşaması olarak görülmektedir. Bu sebeple, belirlenen kamusal problemlerin, çözümlerin ve önerilerin daha stratejik ve sistematik olarak ele alınması gerekliliği çalışmadan çıkan bir diğer sonuçtur. Kamusal alanda alınan kararlar, sistemsel bir yaklaşımla sınırlamalar ve kurallar içermelidir. Kamusal alanlara çok katmanlı bir yaklaşımla bakarak tasarlanmalıdır.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Sonuç olarak, kaliteli kamusal mekânların nasıl tasarlanabileceğine yönelik taslak bir tablo sunan bu çalışmanın farklı ölçeklerde, konumlarda ve çeşitlerde kamusal mekânların geliştirilmesinde ve yönetiminde uzmanlara, tasarımcılara ve yerel yönetimlere kılavuz oluşturarak yol göstereceği ve kaliteli kamusal mekân ihtiyaçlarının sağlanmasına katkı sunacağı ön görülmektedir.

Kaynakça

- Akdoğan, G. (1984). *Doğa Düzenleme Ders Notları*. (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Bilsel, F. C. ve Pinon, P. (2010). *İmparatorluk Başkentinden Cumhuriyetin Modern Kentine: Henri Prost'un İstanbul Planlaması*. İstanbul Araştırma Enstitüsü, (1936-1951)
- Carmona, M. (1996). Controlling Urban Design Part 1: Possible Renaissance. *Journal of Urban Design*, 1(1), 47-73. <https://doi.org/10.1504/IJSD.2009.027528>
- Denver Design Guidelines. (1999). *Denver Stapleton Urban Design Guidelines*. http://www.denverpost.com/ci_21093994/flags-burnedstapleton-porches-arson-probe-launched. Erişim: 20.06.2023.
- Dundee. (2014). *Dundee UNESCO Creative Cities Network Application Summary*. <http://www.dundeecityofdesign.com/> Erişim: 20.06.2023.
- Erdönmez, E. ve Akı, A. (2005). *Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri*. *Megaron*, 1(1), 67-87.
- Garau P. ve ark 2015. *Global Public Space Toolkit From Global Principles to Local Policies and Practice United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat) Kenya 2015*.
- Gehl, J. (1971). *Life Between Buildings*. Washington. Island Press.
- Greene, S. (1992). *Cityshape Communicating And Evaluating Community Design*. Government of South Australia (2019). Tonsley Urban Design Protocol.
- Jürgen Habermas (2003). *Kamusal Yaşamın Yapısal Dönüşümü*. İletişim Yayınları.
- Harlow Planning Department, (2001). *Future Prospect Study: Linking Regeneration And Growth, Harlow*. Nathaniel Lichfield and Partners.
- Jacobs, J. (1961). *The Death And Life Of Great American Cities*. New York. Random House
- Jacobs, A.B. (1980). *Making City Planning Work*. America Planning Association, Washington.
- Kaplan, H. Bayraktar, N., Tekel, A., Çalgüner, T., vd. (2013). *Kentsel Tasarım Süreci Ve Yöntemine İlişkin Bir Alan Çalışması; Çeşme-Dalyan Yerleşiminde Yeni Bir Yöntem Denemesi*. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 18(2)
- Karaman, A. (1992). *Kentsel Tasarımda Çevresel Bütünlük ve Süreklilik*, 1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 23-24 Mayıs, MSÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.
- Kart, N. (2002). *Emirgan Parkında Kullanıcıların Memnuniyet Derecelerinin Değerlendirilmesi* (Doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Karaman, A. (2008). *Kentsel Tasarım: Kuramlar, İlkeler, Roller*. *Mimarist Dergisi*, 1(29).
- Koç, H. (1999). *Kentsel Tasarım Rehberleri – Olanaklar/Sınırlamalar*. 1. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Ankara.
- Konuk G., (1991). *"Kentsel Tasarımda yeni Gelişmeler, Kültürel Çevre, Yerel Kimlik"*, 1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 23-24 Mayıs 1991, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Konuk, G., (1999). *"Kentsel Tasarım Süreci, Sürece İlişkin Yaklaşımlar ve Tasarım Kontrolleri"*, 1. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi Bildiriler Kitabı, 242.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

- Kostoff, S. (1999). *The City Assembled*, Thames and Hudson, London
- Lang, J., (1994). *Urban Design: The American Experience*, Van Nostrand Reinhold, New York
- Lynch, K. (1960), *The Image of the City*, The MIT Press, Cambridge.
- Lynch, K. (2010). *Kent imgesi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Marcus, C.C. Francis. C. (1990). *People Place: Design Guidelines For Urban Space*. New York. Van Nostrand Reinhol.
- Mehta, V. (2014). *Evaluating Public Space*. *Urban Design*, 19(1), 53-88.
doi:10.1080/13574809.2013.854698
- Orhan, M. (2015). *Kentsel Kalitenin Geliştirilmesi Bağlamında Stratejik Bir Yaklaşım; Kentsel Tasarım Rehberi Kavramsal Model Önerisi*.
- Özaydın, G. (1993). *Kentsel Tasarım Kapsamında Tarihi Kentsel Mekanlarda Arayüzlerin Düzenlenmesine Sistemli Bir Yaklaşım* (Doktora Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- PPS, (2000). *How To Turn A Place Around. A Handbook For Creating Succesful Public Spaces*. Project for Public Spaces, Inc.
- Roger Tym & Partners & One North East, (2006). *Physical Regeneration Investment Framework* (Newcastle, One NorthEast) Available at: <http://www.ignite-ne.com/>
- San Francisco Planning Department. (2018). *San Francisco urban design guidelines*. https://default.sfpplanning.org/plans-and-programs/planning-for-the-city/Urban-Design-Guidelines/Urban_Design_Guidelines.pdf Erişim:20.06.2023.
- Sennett, R. (2013), *Kamusal İnsanın Çöküşü*. Ayrıntı Yayınları
- Şala, D. (2013). *Kentsel Kimlik Bağlamında Kentsel Tasarım Rehberlerinin İrdelenmesi İzmir-Kemeraltı Tarihi Kent Merkezi Örneği*, (Yüksek lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul.
- Tanyeli, U. (2011). *Mimarlık Gündelik Yaşamla İlişisini Nasıl Keser?* Mimarlık Ve Gündelik Yaşam. Ankara Mimarlar Odası, Dosya 27, 41-45.
- Tekeli, İ. vd. (2004). *Yaşam Kalitesi Göstergeleri: Türkiye İçin Bir Veri Sistemi Önerisi*. TUBA Raporları, No:6, Ankara
- Uzungören G. Erdönmez M.Y. 2017. *Kamusal Açık Alanlarda Mekan Kalitesi ve Kentsel Mekan Aktiviteleri İlişkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme-MEGARON 2017*.
- Voordt, D. J. M. van der, (2005), *Architecture In Use: An Introduction To The Programming, Design And Evaluation Of Buildings*. Architectural Press.
- Yener Metin, S. N. (2020). *Kamusal Mekân Kalitesinin Sağlanmasında Kentsel Tasarım Araçlarının Rolü*. (Yüksek lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Whyte, W. H. (2000) "The Social Life Of Small Urban Spaces", M. Orum (Eds.), *Common Ground? Readings And Reflections On Public Space*, A.M. Neal New York, Routledge. 32-39
- Whitehand, J. W. R. (2001) 'British Urban Morphology: The Conzenian Tradition', *Urban Morphology*, 5(2), 103-109.
http://spacesyntaxistanbul.itu.edu.tr/papers/invitedpapers/Jeremy_whitehand.pdf
Erişim: 20.06.2023.

İnternet Kaynakları:

URL 1: <https://pist-org.blogspot.com/2007/04/pist-nerede-where-is-pist.html>

Erişim: 21 Haziran 2023

URL2: <https://earth.google.com/web/search/ma%3%a7ka+park%4%b1/@41.04619096,28.9924511,53.26059013a,1249.98285985d,35y,0h,0t,0r/data=CigiJgokCaxI77WcoSRAESSiZUE0oSRAGTOjeQ-8-F5AITAa3Gid-F5AOgMKATA>

Erişim: 21 Haziran 2023